1893—1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J. HEnderson 4-0237, HEnderson 4-0807, УНСоюз: HEnderson 5-3740. Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125, УНСоюз: BArcly 7-8337

РІК LXX. Ч. 147. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 6-го СЕРПНЯ 1963 — 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 6, 1963 — No. 147. VOL. LXX.

СЕНАТ ПРОПОНУЄ ВИДАТНО ЗБІЛЬШИТИ ПЛАТНЮ ВІЙСЬКОВИКІВ

Вашингтон. — Сенатська Підкомісія Збройних Сил рекомендує збільшити платні військовикам, що мало б коштувати федеральну скарбницю — $1 200 000 річно. Ціллю цього збільшення військових платень є затримати в активній службі старшин, підстаршин і вояків, які потрібні є в збройних силах. З запропонованих збільшень мали б користати всі ті військовики, які служать довше як два роки за винятком тих, що не мають ще двох років служби і належать до трьох найнижчих службових ступнів. Військовики на пенсії і в резерві мали б право користати із збільшених платень. Голова цієї Підкомісії сенатор демократ Говард В. Кеннон із Невади плянував вже в понеділок 5-го серпня предложити цей плян повній Сенатській Комісії Збройних Сил. Він сподівається, що Сенат вирішить цю справу ще в цьому тижні, можливо, що у вівторок 6-го серпня. Якщо Конгрес ухвалить цей законопроєкт і Президент його підпише до кінця того місяця, то збільшені платні обов'язували б вже від 1-го вересня цього року. Окрема спільна конференція мусіла б узгіднити ті різниці, які є між законопроєктами, що їх ухвалили Сенат і Палата Репрезентантів. Сенатська Підкомісія Збройних Сил не погодилася на запропоноване Палатою збільшення платень для деяких емеритованих генералів та адміралів. Ця сама Підкомісія проєктує збільшити платні військовикам, які не мають двох років служби. Ці збільшення мали б становити 8.2% теперішньої платні. Військовики з довшою службою мали б мати більші платні пересічно на 16.6%. Перші ляйтенанти мали б збільшені платні аж на 25%, бо з їх рядів найбільший відсоток покидає військову службу й відходить до цивільного життя. В новому законопроєкті є збільшення платні і для військових лікарів та дентистів. Вони мали б збільшену платню із $200 місячно до $250. Збільшені були б і витрати на харчі: харчове виносило б не $1.03, а $1.25 денно. Запроєктоване є збільшення додатку за військову службу поза кордонами ЗДА і за таку службу, як тепер у В'єтнамі, де під час так званої „холодної війни" можуть вояки бути поранені або й втратити життя. Підкомісія твердить, що коли б вдалося збільшити платні і затримати в активній службі на довший час військових фахівців, то це дало б ощадність коло одного більйона долярів річно, бо не треба було б вишколювати щораз то нових вояків - фахівців для різних ділянок.

ФБІ дістало секретні інформації про активність злочинного світу

Вашингтон. — З Департаменту Справедливости твердили, що уряд дістав важливі секретні інформації про те, що в цій країні діє злочинний синдикат. Ці інформації є дуже докладні, вони описують, як діють тут злочинні організації вже довший час. Інформації дав урядовим чинникам 60-річний злочинець, член синдикату злочинців, Джозеф Валачі, який відбуває досмертну кару в'язниці за наркотики і вбивство. Валачі оповів і про з'їзд злочинців, який відбувся був в 1957 році в Аппалачині, Н. Й. Головою синдикату злочинців має бути 66-річний Віто Джіновіз, який відбуває 15-річну кару тюрми у в'язниці в Атланті, Джорджія. Валачі був заарештований в листопаді 1959 року і засуджений до 15-річного ув'язнення за продавання наркотиків. В тюрмі він довідався, що синдикат злочинців підозріває його в тому, що це він зрадив таємниці синдикату. Синдикат вирішив вбити Валачі. Валачі гадав, що один із в'язнів саме мав виконати вирок смерти на ньому в тюрмі і його вбив. За той злочин він був засуджений до досмертної кари в'язниці. Він вирішив виявити все те, що знає про синдикат злочинців. Федеральне Бюро Інвестигацій вже багато скористало з цих зізнань Валачі.

Комуністичний Китай купив у Канаді 187 мільйонів бушлів пшениці

Оттава. — Міністер торгівлі Мічелл Шарп повідомив, що комуністичний Китай заключив із Канадою договір про купно від 3-ох до 5-ох мільйонів тонн або від 112 мільйонів до 187 мільйонів бушлів пшениці, яку має дістати впродовж трьох років. Перша рата цього купна має бути зреалізована між 1-им серпня 1953 до 31-го січня 1964 року. Преса підкреслює, що умови цієї торговельної трансакції ліберального уряду прем'єра Лестера Пірсона є такі самі, як торговельні умови консервативного уряду колишнього прем'єра Джона Діфенбейкера. Умови заплати є корисніші для Китаю тепер, бо за пшеницю треба заплатити готівкою 25 відсотків ціни зерна, а 75 відсотків впродовж 18 місяців, а в контрактах із консервативним урядом треба було платити цих 75 відсотків до 9 місяців. Преса підкреслює, що цей ліберальний уряд не припинить торгівлі пшеницею з комуністами. Цьогорічний врожай пшениці має бути найкращий в історії і має дати 700 мільйонів бушлів.

Власники залізниць і залізничники розглядають новий плян секретаря Вірца

Вашингтон. — Представники п'ятьох робітничих спілок залізничників і власники залізничних компаній при кінці тижня розглядали новий плян секретаря праці Вілларда В. Вірца, як вирішити спір в залізничному транспорті. Вірц переслав свій новий плян другого серпня обидвом сторонам. Він запропонував нову розв'язку справи затруднення палячів і гальмових, яких власники залізничних компаній хочуть звільнити з праці, як непотрібних. П'ять спілок залізничників заповідають негайний страйк, коли би це сталося. На просьбу Конгресу залізниці відклали введення нового регуляміну до 29-го серпня. Секретар праці хоче би, щоб до того часу обидві сторони самі розв'язали свій спір. Конгрес не хотів би вмішуватися в цю справу, де треба виступати рішуче проти якоїсь сторони і тим наражувати собі виборців в найближчому році. Вірц не оприлюднив свого пляну, і тому не є відомі його подробиці, бо і обидві сторони тримають його в тайні. Конгрес радо б погодився на пляни голови Американської Федерації Праці Конгресу Індустріяльних Організацій Міні, щоб обидві сторони переговорювали у присутності 10-членної Конгресової Комісії. Ця Комісія рекомендувала б Конгресові на випадок, якби переговори не довели до успішного порозуміння, потрібні законопроєкти.

Вишколюють 2,000 впорядчиків Маршу на Вашингтон 28-го серпня

Ню Йорк. — Президент Негритянсько - Американської Робітничої Ради А. Філіп Рендолф заявив, що в Марші на Вашингтон 28-го серпня візьме участь більше, як 100 000 осіб, і вже тепер на впорядчиків вишколюються 2 000 осіб. На його думку цей марш матиме великий вплив на Конгрес, уряд і на американський нарід бо в марші пудуть разом білі з неграми. В марші не буде фанатиків і не буде комуністів. Учасники маршу зголошені з 28-ох міст, вони зійдуться коло пам'ятника Вашингтонові і вподовж почнеться похід до Пам'ятника Лінкольнові. Учасники походу підуть двома Евню: Конституції і Незалежности до пам'ятника Лінкольнові, де буде двогодинна програма. Цього тижня оцей Комітет Походу просить президента Кеннеді, щоб прийняв провідників маршу. Провідники сподіваються, що їх приймуть і конгресові лідери обидвох партій. Коло 5-ої години пополудні учасники походу мають почати залишати столицю. „Спільний похід білих і негрів матиме велике значення, головним чином в моральній площині". „Ті, що є проти нас, казав Рендолф, і надалі будуть проти нас, але інші люди нас морально підтримають". Провідники, які організують похід до столиці, заявили, що вони сподіваються втримати порядок, хоч фашисти заклакують 10000 своїх прихильників прибути до Вашингтону.

● Центральна муринська організація Крайова Асоціяція для поступу кольорових людей загрозила проголошенням бойкоту всіх народних і середніх шкіл у Ню Йорку, якщо до 1 вересня ц. р. не буде переведена повна інтеграція всіх ньюйоркських шкіл. Інтендент ньюйоркських шкіл заповів, що буде представлено докладний плян інтеграції, але висловив сумнів, чи можна виконати негайно всі вимоги мурінів, що стосуються інтеграції.

У Гантері відбулось відкриття малярської виставки Едварда Козака

Гантер, Н. Й. — В суботу 3-го серпня ц. р. відбулось тут відкриття мистецької виставки Едварда Козака у новім великій залі мотелю „Ксения". У вступному слові ред. Ів. Кедрин вказав на рідке явище: сполучення двох професій, малярської і журналістичної — що їх репрезентує Едвард Козак — маляр і журналіст, карикатурист і сатирик. У тому вступному слові звернено увагу на найбільш характеристичні риси виставлених творів — їх кольористичність, фігуральність і гротесковість, що їх пов'язує сантимент до тематики рідного побуту, вояцтва і Гуцульщини. Виставлено 38 образів, не рахуючи великої постійної панелі кисти Е. Козака, що прикрашує ту залю. Більшість образів походить із приватних збірок, а решту майже в цілості розкуплено зараз першого дня. З нагоди тієї виставки відбувся там же розваговий вечір, в якому виступали сам Едвард Козак, що в гумористичній формі оповідав різні епізоди з свого перебування в Америці, а також Іван Керницький і Микола Понеділок, що розвеселювали публіку своїми гуморесками і монологами. Присутніх було понад двісті осіб, при чому на виставку прибуло багато громадян навіть з дальших околиць.

Виступ „Чвірки з Канади" був атракцією кінця минулого тижня на Союзівці

Союзівка, Кергонксон, Н. Й. — Атракцією щотижневих мистецько - розвагових вечорів на Союзівці цієї минулої суботи виступ мистецької чвірки з Торонта — проф. Галини Голинської — піаністки, Соні Сахно — драматичного сопрана, Андрія Сороки — баритона й Івана Валька драматичного артиста. В першій частині програми виступала Соня Сахно з чотирма піснями - композиціями Хотькевича, Недільського, Бобикевича й Кароллі та Андрій Сорока відспівав чотири пісні — композиції Шуберта, Спікса, Фоменка і Куртнея. Виступи співаків зустрічали численно зібрані гості і щедро обдарувані Союзівки тепло і рясними оплесками, так же само як і виведений у другій частині Сонею Сахно, Андрієм Сорокою та Іваном Вальком скеч „Сплячий муж" та фортепіянове сольо проф. Галини Голинської, яка відіграла композиції Брамса і Райнгольда. На закінчення програми, до співочих точок якої акомпанювала на фортепіяні проф. Галина Голинська, Соня Сахно й Андрій Сорока відспівали дует з опери „Ноктюрн" Миколи Лисенка. В перерві між програмою виступав під загальні оплески присутніх з українським танком 5-літній Евген Волошин, який здобув першу нагороду своїм виступом під час Аматорської програми дітей. Ця програма відбулася на Союзівці вперше в понеділок минулого тижня і вона буде відбуватися кожного тижня з усе новими виступами дитячих сил, що перебувають на Союзівці. В минулотижневій програмі виступали за мистецькими продукціями — співами, танками і рецитаціями двадцять дітей, між якими перше місце здобув Евген Волошин, друге — Юрій Васильців і третє — Іванна Клозник. Проводить цією програмою й акомпанює її виконавцям Мирон Літепло.

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ В ТОРОНТО

Торонто. — В суботу, 3-го серпня відбулися тут тенісові змагання за дружинне першенство УСЦАК (Української Спортової Централі Америки й Канади) між клюбами „Львів", Торонто і КЛК (Карпатський Лещетарський Клюб) Ню Йорк, з вислідом 3:2 в користь КЛК.

ЗДА припинять продаж зброї Південній Африці

Представник Венесуелі д-р Тулю Альварадо (з правого боку) слухає, як амбасадор ЗДА до ОН Адлей Стівенсон проголошує рішення уряду ЗДА у справі стримання усіх достав зброї для Південної Африки.

Об'єднані Нації. — Американський представник в Об'єднаних Націях Адлей Стівенсон гостро засудив на засіданні Ради Безпеки ОН в минулу п'ятницю 2-го серпня расову політику Південно - Африканського Союзу, признавши, що та політика становить небезпеку для світового миру і безпеки. Він затаврував впертість, з якою південно - африканський режим проводить самоізоляцію від цілого зовнішнього світу та щораз новими законами й розпорядками затверджує поділ власних громадян на упривілейованих і покривджених на базі кольору шкіри. Стівенсон заявив, що Америка постійно старається вплинути на південно - африканський уряд, щоб той змінив свою расову політику. Тепер Америка рішила не постачати Південно-африканському Союзові ніякої зброї ані військового виряду, поза тими доставами, що їх треба докінчити на основі підписаних умов. Однак Стівенсон спротивився ідеї деяких африканських держав, щоб виключити з Об'єднаних Націй Південно-африканський Союз з уваги на тамошній режим.

Москва й Пейпінг обмінялись лайками напередодні підписання атомового договору

Москва. — Напередодні підписання в Москві договору про часткове припинення ядрових експериментів Совєтський Союз і комуністичний Китай обмінялись новими лайками. Китайські комуністи закинули в Москві братання з „американськими імперіялістами" задля створення спільного протикитайського фронту, а большевики проголосили офіційну заяву, відкидаючи той китайський закид і стверджуючи, що вони не дадуть відтягнути себе від шляху „мирного співіснування" задля збереження світового миру. Китайські комуністи назвали договір про припинення атомових детонацій „брудним обманом", який має на цілі позбавити „слабші народи" атомової зброї, потрібної їм для самооборони проти „імперіялістів", а большевики проголосили в Москві цілий ряд своїх китайських співпартійців фанатиками, троцькістами і догматиками, що хочуть штовхнути світ у нову війну. Однак, за коментарями західніх обсерваторів в Москві, Захід не повинен базувати своєї дальшої політики на тій московсько-пейпінгській сварні, бо тоталітарні системи в обох тих країнах дозволяють через ніч змінити їх політику й тактику.

Українські пластуни були на авдієнції в Папи Павла VI і Митрополита Йосифа Сліпого

Рим. — З доручення Головної Пластової Булави частина української Пластової репрезентації на Світове Скавтське Джемборі в Греції в складі 10 осіб і під проводом Вч. о. Богдана Смика відвідала Італію, зокрема Рим, щоб скласти там поклін нашим Владикам. В суботу 28 липня українські пластуни разом із репрезентаціями скавтів католиків з усього світу були на спільній авдієнції у Папи Павла VI й одержали його благословення. Цього ж дня після обіду українські пластуни були на відвідинах в архиєпископа Івана Бучка, апостольського адміністратора для українців католиків в Европі. Провівши з пластунами спільну молитву, Владика Іван відбув довшу розмову з ними й уділив їм архиєрейське благословення. В неділю ранком пластуни взяли участь в Архиєрейській Службі Божій, що її відправив Митрополит - Ісповідник Йосиф Сліпий. Під час Служби Божої усі пластуни приступили до св. Причастя. Після відправи ціла пластова група була на авдієнції в Митрополита Йосифа, який в розмові з пластунами пригадував їхніх батьків і місцевості, з яких вони походять. Архиєрейське благословення Митрополита-Ісповідника прийняли пластуни навколішках.

На Оселі ім. О. Ольжича відправлено Поминки за поляглих під Бродами

Лігайтон, Па. — Станиці Братства б. вояків І УД УНА з Лігайтону, Трентону, Алентавну, Бетлегему та Філядельфії відзначили в неділю дня 3 серпня ц.р. тут на Оселі ім. О. Ольжича 19-річчя бою під Бродами. Вч. отці Юрій Дубицький з Мейзвіл, Тома Барилк з Алентавну та Богдан Левицький, капелян Оселі — відправили панахиду за поляглих під Бродами. Після цього діти з табору Українського Золотого Хреста — Ліда Савчин, Оксана Турецька, Роксоляна Новосад, Роман Зуляк та Юрко Курчаба відіграли сценку п.н. Поклін Поляглим під Бродами. Звернення до зібраних з цієї нагоди виголосив інж. Михайло Лішинський. Від Головної Управи Братства І УД УНА виступав її містоголова Михайло Головчак. Другою імпрезою, що відбулася цього ж дня на Оселі ім. О. Ольжича, було благословення новозбудованого басейну, що його доконали присутні на Оселі священики. Відкрив цю імпрезу коротким словом про передачу басейну для користування українській молоді о. Богдан Левицький, після чого представниця Українського Золотого Хреста Ольга Зуляк перерізала стяжку перед входом до басейну.

РАСК, ГЮМ І У ТАНТ У МОСКВІ У ЗВ'ЯЗКУ З АТОМОВИМ ДОГОВОРОМ

Москва. — Державний секретар Дін Раск прибув в минулу суботу 3-го серпня пополудне до Москви на чолі численної делегації, в склад якої входили також шість сенаторів із головою сенатської Комісії для закордонних справ Дж. В. Фулбрайтом включно та з амбасадором ЗДА в Об'єднаних Націях Адлеєм Стівенсоном. В двадцять хвилин після їх прибуття прилетів на те саме летовище британський міністер закордонних справ лорд Гюм. Обох їх вітали совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико, віце-міністер Валерій Зорін та совєтські амбасадори у Вашингтоні й Лондоні. Раск, висівши з літака, відчитав коротку заяву, в якій ствердив, що атомовий договір, узгіднений 25 липня після 10-тиденних переговорів, є важливою подією, яка може стати історичною, в залежності від того, чи на ній зупиниться, чи вважати її за перший крок на шляху до узгіднення дальших спірних справ. Дін Раск заповів, що він прибув до Москви з надією і рішенням пробувати зробити атомовий договір „зворотним пунктом людства". Подібну заяву, в якій оптимізм був сплетений із обережністю, склав названий британський міністер. Він пригадав приказку, що одна ластівка ще не є весною, але — додав він — весни ні літа не може бути без появи першої ластівки. Такою ластівкою є ніби той атомовий договір про заборону атомових детонацій в повітрі, під водою і на землі та з дозволом на дальші атомові детонації під землею. Урочисте підписання того договору було призначене на понеділок 5-го серпня ц.р. Дін Раск і лорд Гюм дістали запрошення від Громика залишитися ще яких три дні і вони те запрошення прийняли. Тому, що Хрущов відкликав свій первісний плян виїхати на Крим і залишився для участи в акті підписання атомового договору, приймають за річ певну, що він братиме участь також у розмовах з обома західніми міністрами над можливостями дальшого узгіднювання різних міжнародних справ, особливо такого східньо-західнього пакту безпеки, як його бажають собі Совєти. Саме у зв'язку з острахом Західньої Німеччини, щоб отакий пакт безпеки не скріпив посередньо чи безпосередньо міжнародного становища Східньої Німеччини, британський міністер закордонних справ лорд Гюм передав через амбасадора Франка Робертса в Бонні запрошення до німецького міністра закордонних справ д-ра Гергарда Шредера, щоб той прибув до Лондону для з'ясування цієї і споріднених з нею справ. Шредер прибуде до Лондону 14 серпня ц.р. За газетними твердженнями, його первісна прихильна для атомового договору заява стрінулась з гострою критикою збоку різних впливових його співпартійців з керівної західньо-німецької партії християнських демократів. Найповажнішим з тих критиків є кол. міністер закордонних справ, тепер лідер партійної більшости в парляменті, Гайнріх фон Брентано, який добачує загрозу в будьтобто занадто „плиткій" тактиці Шредера, та з свого боку пригадує повну рацію французькому президентові де Голеві в його становищі супроти Совєтів. До Москви прибув теж генеральний секретар ОН У Тант, який також мав взяти участь у церемонії підписання атомового договору.

ЗДА перестерегли Північну Корею, щоб не провокувала збройного зудару

Панмунджом. — В суботу 3-го серпня цього року відбулось на домагання командування військ — формально Об'єднаних Націй, фактично ЗДА — засідання Військової Комісії для справ перемир'я на кордоні Північної і Південної Кореї, на якому генерал Джордж Клавд в надзвичайно гострій формі заклав протест проти провокаційних наскоків північно - корейських диверсантів на американські військові стійки на півдні від здемілітаризованої зони. В минулому тижні ті диверсанти застрелили із засідки двох американських вояків і третього поранили та в день пізніше знову вбили одного американця. Ген. Клавд перестеріг, що коли ціллю комуністів і їх китайських протекторів є спровокувати нову корейську війну, то їм ця провокація може вдатися, але наслідки її впадуть на відповідальність комуністів. Американський генерал пред'явив на доказ свої твердження про провокаційний характер комуністичних зачіпок — знайдену при вбитих північно-корейських диверсантах зброю совєтського виробу та мапи і інструкції щодо переводження саботажів на півдні від демаркаційної лінії. Північно-корейський генерал Чанг Воо Ю обмежувався до голословного заперечування, що нібито не північні корейці, а американці займаються провокаціями. Тим часом вже після того засідання, в неділю 4 ц. м. (в Кореї був тоді вже понеділок), відділ північно-корейських вояків напав на уфортифікований американський стежний пункт, де було 13 вояків. Гостра перестрілка тривала дві години. По американському боці були легко ранені, а втрати комуністів не відомі. Не здобувши тієї становиці, комуністи втекли.

В АМЕРИЦІ

● До Найвищого Стейтового Суду у Брукліні в Ню Йорку, вплинули скарги від четверо білих батьків проти дискримінування їхніх дітей міською Радою Виховання. Ця Рада розподілює тепер самовільно дітей по різних школах, при чому частину білих дітей із школи у Флетбуші переносить до расово мішаної школи в Бронсвілі, де буде 35.2% мурінів, 33% пуерториканців та лише 31.2% білих. Батьки намагаються змінити ту систему, у висліді якої білі діти у школах опиняються в меншості.

● Палата Репрезентантів призначила в минулий четвер 5,200,000,000 дол. на Крайову Адміністрацію Аеронавтики і Космічних дослідів, звану за першими її буквами „НАСА". Палата Репрезентантів зрізала з первісного урядового проєкту 472 мільйони дол., але Сенат признав більшу квоту, тому остаточна сума мусить бути ще узгіднена між двома Палатами. Сенатська Комісія для аеронавтики призначила 50 мільйонів дол. на будову центру американської аеронавтики в Бостоні — ця справа все ще контроверсійна.

● Марша Метрінко, українка, батько якої Михайло Метрінко є членом 435 Відділу УНСоюзу, була обрана в готелі Сант Джордж на Брукліні на „Міс Ню Йорк Сити" і в цьому характері в наступному місяці візьме участь в конкурсі краси в Атлантік Ситі, де будуть вибирати „Міс Америку". Вона важить 135 фунтів, висока на 5.10 стіп, а її міри є 36-23-36.

● Генерал Патрік Дж. Герлі, колишній секретар війни за Герберта Гувера, адвокат, банкер, мільйонер, амбасадор у Москві і шеф американської місії в Китаї, одна з найцікавіших фігур 30-х р. р., помер в Санта Фе, Ню Мехіко, у віці 80 років. Генерал Герлі був республіканцем, але виконував різні дипломатично - військові місії за през. Рузвелта. Його сильно критикували за хід подій в Китаї у другій світовій війні.

У СВІТІ

● У Західній Німеччині секретар оборони Роберт МекНамара, голова шефів об'єднаних штабів ЗДА ген. Максвелл Тейлор і асистент секретаря оборони для справ міжнародної безпеки Пол Нітзе придивлялись випробуванню нового німецького танку на вправах у Мюнстерлягер, відвідали Другу Панцерну Дивізію над східньо - німецьким кордоном, придивлялись маневрам західньо - німецької фльоти на Балтику та переводили конференції з німецькими генералами і фахівцями узброєння західньо - німецької армії.

● До Скопле в Югославії, де сталася трагедія землетрусу, прибули між іншими д-р Жан Люїс Леві і його дружина з Парижу і шукали дитини, які лишились на руїнах, де колись стояв готель „Македонія": вони здогадуються, що під отими руїнами спочивають тіла їх двох доньок Франсуаз і Мадлен. Серед розшуків знайдено тільки студентську довідку 18-річної Франсуаз і її парижську адресу і на тій підставі депешовано батькам. Подібних сцен розпачу у Скопле багато.

● Британський міністер для справ колоній Дункан Сандіс заявив, що коронна колонія Мальта, острів на Середземному морі, що колись був одною з наймогутніших морських фортеч Британії, стане незалежною державою в травні 1964 року. Покищо мальтанські партії не можуть погодитись, чи Мальта має бути монархією чи республікою, чи вона має належати до Британського Комонвелту, чи ні, яка має бути виборча ординація і чи треба розписувати плебісцит, чи ні.

● У Варшаві американський секретар хліборобства Орвіл Фріман висловив переконання, що американський Конгрес приверне Польщі торговельну клявзулю найбільшого упривілейованого народу. Фріман заявив, що стрічав скрізь у Польщі вияви найбільшої симпатії до Америки.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00: six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00: six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mony orders вис таблати на: "Svoboda"

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Недовір'я до Москви

Взаємини між народами спираються не на почуваннях, не на симпатіях чи антипатіях, а — на взаємних інтересах. Тому одна країна від другої вимагає не любови, а зрозуміння та льояльности у виконуванні узгіднених і підписаних угод. Але ситуація стає безнадійною і міжнародні взаємини опиняються в сліпому куті з небезпекою нагального зудару, коли затрачується те мінімальне почуття довір'я, яке необхідне у будь-яких переговорах, у будь-яких відносинах між людьми і народами. Найкраща торговельна угода не має ніякої практичної вартости, коли підписані на ній сторони не мають взаємного довір'я, і коли одна сторона, набувши сумного досвіду із своїм партнером, підозріває його, що він має на цілі не договір і порозуміння, а — новий обман.

На останній пресовій конференції з минулого четверга президент Кеннеді склав такі заяви на адресу Західньої Німеччини та Франції, які мали за очевидну ціль розвіяти глибокі підозри щодо дійсного значення і вартости московського договору про частинну заборону атомових детонацій. Президент запевняв, що Америка стояла й стоїть на становищі, що Німеччину треба об'єднати на базі демократії, себто вільних виборів. Він кількакратно підкреслював, що Америка не має наміру визнати східньонімецький комуністичний режим і не зробить цього також у випадку, якщо Східня Німеччина „приступить" до згаданого атомового договору. Президент намагався, очевидячки, розвіяти й сумніви французького президента де Голя: чи за московським договором не криється згода Америки протиставлятися французькому атомовому зброєнню. Тому Президент вперше заявив одверто, що Америка визнає Францію як атомову державу, і тому у відношенні до Франції не зобов'язує закон МекМагона, який забороняє ділитись атомовими секретами.

Не тільки у Бонні й Парижі, але й у самій Америці у зв'язку з московським атомовим договором виринули поважні сумніви щодо інтенцій і доброї волі не американської та британської делегацій, а — совєтської. Найкраще схопили ті сумніви сенатор Баррі Голдвотер і колюмніст Дейвід Лоренс. Факт, що вони республіканці, не послаблює речевости їх аргументів. Коли Дейвід Лоренс назвав московський атомовий договір „совєтським трюком", то він мав на увазі дійсну ціль большевицьких вожаків, яка присвічувала їм у московських переговорах: не світовий мир, не відпруження відносин між Сходом і Заходом, не охорона людства проти небезпечної радіяції, — а перепачкування визнання Заходом Східньої Німеччини, признання Кубі „права" переводити атомові підземні експерименти, піднесення престижу всіх комуністичних країн.

Аверелл Гарриман, речник Америки у московських переговорах, заявив одверто в Клюбі Крайової Преси у Вашингтоні, що він „не знає" дійсних причин, чому большевики погодилися на договір, що його в минулих роках відкидали. Він вказав на совєтські господарські труднощі і на спір Москви з Пейпінгом. Але не говорив про можливості „трюку", підступу й обману. Проте, той самий Аверелл Гарриман підготовляв у Москві, як амбасадор ЗДА, Ялтинську конференцію з 1944-го року, і ні він, ні президент Ф. Д. Рузвелт не підозрівали тоді, що за сутніми совєтськими пропозиціями, включеними до договору, крився „трюк", наперед заплянований підступ, обман.

І тому не можна мати довір'я й до цього останнього договору. Совєтський Союз не є партнером, з яким можна договорюватися, бо зламанням і пофальшуванням десятків угод і договорів він доказав, що кожний договір інтерпретує і накручує так, як це корисно міжнародному комунізмові.

Важлива і потрібна справа

З розселенням українських еміґрантів по різних країнах, особливо в З'єдинених Державах Америки і в Канаді, у великій мірі зросла їх і їхніх дітей участь в різних ділянках культурного, зокрема наукового, життя. Сьогодні українців можна зустріти вже в багатьох університетах ЗДА і Канади, в коледжах і дослідних інститутах цих країн. Різні наукові становища здобуває молодь — абсольвенти американських чи канадійських високих шкіл. В наукове життя увійшло також багато науковців із старших ґенерацій — тих, що закінчували свої студії в університетах Европи і що ще там починали свою наукову кар'єру.

Кількість українців у різних високошкільних закладах і наукових установах, не враховуючи українських, іде вже в сотки. На жаль, ми ще й досі не маємо докладного реєстру всіх тих старших і молодших наукових сил. Із спробою підрахувати молодих українських науковців виступила була ще в 1957-му році на сторінках „Свободи" українська громадська діячка Мілена Рудницька — встановивши їх приблизну кількість на 52 особи. Згодом, через три роки, підрахунок українських наукових сил у самих лише ЗДА провів був проф. Василь Галич, встановивши їх кількість круглою цифрою 100. В 1961-му році, за почином гурту науковців з Клівленду, постала Українська американська асоціяція університетських професорів, в члени якої зголосилося сорок науковців і яка з того часу досить сильно розвинулася, здобуваючи нових членів по різних університетських осередках. Новіших даних про стан справи в цій ділянці немає, хоч з різних джерел відомо, що кількість українців на різних наукових, педагогічних і дослідних становищах у ЗДА та в Канаді зростає з кожним роком.

У зв'язку з цим виникає потреба укласти реєстр всіх тих старших і молодших наукових сил, зібрати не тільки прізвища, але й дані про їхні фахи, становища, можливості. Здійснення такого реєстру було б дуже потрібною справою не тільки для наших українських наукових установ, але й для реґулювання допливу науковців в ті чи інші ділянки, важливі з того чи іншого погляду для розвитку української науки і в дальшому української справи. Ясна річ також, що цей реєстр мусів би бути ведений постійно із зафіксовуванням у ньому всіх змін і з кожночасним узглядненням припливу нових одиниць. Зайнятися цим могли б або українські наукові установи в ЗДА чи в Канаді, НТШ чи УВАН, або названа асоціяція професорів.

Для прикладу варто згадати, що велику вагу і значення для ведення такого реєстру наукових сил прикладає польська еміґрація в ЗДА, яка, як відомо, нараховує коло семи мільйонів людей, значить понад п'ять мільйонів більше, як українська еміґрація. Реєстрування польських науковців — професорів, викладачів, дослідників — започаткував на терені Ню Йорку Польський Науковий Інститут, який зібрав дані про кількасот поляків учених і науковців чи осіб польського походження, що працюють по американських високих школах і установах. Реєстр цей із прізвищами науковців і даними про їх наукову біографію і бібліографію плянують поляки видати окремою книжкою, що напевно причиниться не тільки до збільшення престижу Польонії, але й матиме велике практичне значення в її інформаційній роботі.

Переведення такого реєстру українських науковців мало б велике значення й вагу також для української еміґрації в ЗДА і Канаді. Воно поставило б і перед світом і перед нами самими нашу реальну силу і довело б, що українці не такі вже відсталі і в цій ділянці.

Богдан Галайчук

ДЕМОКРАТІЯ, ЯКА НЕ ХОЧЕ БОРОТИСЯ ЗА СВОЄ ІСНУВАННЯ

Буенос Айрес. — Рада Організації Американських Держав, найвищий орган цієї реґіональної установи, прийняла низку рекомендацій щодо міждержавної співпраці у поборюванні комуністичної субверсії з Куби — у чому можна було б добачати успіх американської дипломатії. Але не прийняла їх одноголосно, як того домагався представник ЗДА, Моррісон, бо представники чотирьох держав, Мехіко, Бразилії, Венесуелі та Гаїті, стрималися від голосування, а чілійський представник навіть голосував проти. Тому „Ню Йорк Таймс" з 7-го липня трактує вислід голосування як американську дипломатичну програ, добачаючи причину в недоліках резолюції: формальних — не стисла редакція тексту і матеріяльних — ті резолюції вимагали посвяти деяких конституційних вольностей, а крім того деякі держави готові на індивідуальну репресію супроти комунізму не через ОАД.

Конкретно, перший заміт був з'ясований чілійським делеґатом, другий — бразилійським. Критичний його розгляд дозволить нам виробити собі уявлення, чи неуспіх — або, коли волієте, неповний успіх — слід записати на конто латино-американської політики Державного Департаменту, як це робить звичайно „Ню Йорк Таймс", чи якихось об'єктивних труднощів, непереборних з тих чи інших причин.

Не випадково саме чілійський представник „перевиконав норму", єдиний голосуючи проти резолюцій. Свого часу писали ми у статті про чілійську християнську демократію, з якою послідовністю і з яким успіхом чілійська компартія протягом тридцяти років трималася лінії „народних фронтів", так що кінець-кінцем чілійська опінія звикла трактувати її як одну із національних та демократичних партій, не добачаючи тоталітарного вовка під шкірою демократичної овечки. Маючи це на увазі, зрозуміємо, чому чілійський дипломат з таким обуренням засудив резолюцію, як незгідну з конституцією Чіле. Чому не призадумався він над тим, чи ця конституція не є трошки анахронічною, чи не слід було б їй піти слідом своєї ще старшої, північної посестри і відмолодитися, перещеплюючи відповідні гормони, які звуться по-англійськи „амендмент"? Чому не пригадав собі, що не лише Чіле є демократичною державою, але й ЗДА, де комунізм поставлено на належному місці?

На жаль, така постава не є чілійським монополем. І в інших країнах континенту не бракує людей, які переконані, що забороняти чи хоча б обмежувати комуністичну партію значить зраджувати демократію, йдучи за прикладом комуністичних та інших тоталітарних держав.

Причина в тому, що людина з незадовільною правничою формацією, дивиться на конституцію, як на збірку моральних афоризмів, а не як на органічну, зрівноважену систему прав та обов'язків, на якій побудовано конкретний, життєздатний лад. В очах правника перестарілої індивідуалістичної формації лише одиниця має права, не спільнота — абсолютні права, не зв'язані з ніякими обов'язками супроти національної спільноти, не узалежнені від виконування тих обов'язків. Людина, не призвичаєна думати категоріями цілеспрямування (що є необхідне для справжнього правника), не трактує конституцію як засіб для збереження одної конкретної вартости, якою є демократія, демократичний „вей оф лайф". Для неї конституція це ряд норм, нанизаних одна поруч одної, без рельєфу, без гієрархічного чи іншого пов'язання — і то норм, піднесених до ранґи священого „табу", яке мусить бути пошановане безоглядно і за всяку ціну — навіть коштом життя демократії.

На це безглуздя вказує також Спеціяльна Консультативна Комісія, якій ОАД доручила розгляд питання безпеки проти комуністичної підривної акції, у вступному загальному звіті з 30-го квітня минулого року: „Легко зрозуміти, якого правничого й політичного нонсенсу можна допуститися, толеруючи підривну діяльність або поборюючи її незадовільно — із страху порушити обов'язок пошанування людських прав і основних громадянських вольностей". Справді, це легко зрозуміти — та на жаль не всім.

Крім леґалістичного арґументу, висувається проти репресії комунізму також тактичний, і то у різних версіях, менш чи більш продуманих.

Найчастіший і найменш поважний арґумент: коли заборонити комуністичну партію, то вона переходить у підпілля, втікаючи таким чином з-під поліційного нагляду. Відповідь легка: лише 1/10 частина льодової гори вистає понад морським плесом, 9/10 вкриті водою. Так само лише мінімальна частина комуністичного апарату працює в леґальній компартії, решта діє у підпіллі. Тобто леґалізація компартії зовсім не забезпечує країни проти загрози комуністичного підпілля, лише додає ще другу небезпеку: розкладу та дезорієнтації публічної опінії та масового вербування поплентачів-снобів, яких манять комуністичний „прогресизм" та деконформізм, але відстрашує перспектива в'язничних ґрат.

Серйозніший — хоч також непереконливий — другий арґумент.

Відомий австро-американський філософ Ганс Кельзен добачає у книжці „Комуністична теорія права і держави" суперечність між двома елементами: демократією та революцією. Якщо робітництво й селянство, тобто більшість громадян держави, бажають комуністичного ладу, вони можуть ввести його демократичним способом, шляхом зміни конституції. Революція — це засіб явно протидемократичний, яким активна, зорганізована меншина накидує волю пасивній більшості.

Логіка Кельзенового міркування очевидна — але під умовою, що держава — демократична (не псевдодемократична) і що комуністична партія має правну спромогу дійти до влади конституційним шляхом, тобто, що вона не є заборонена і не піддана правним обмеженням чи фактичним шиканам.

Кельзен не робить з цього ствердження ніяких практичних висновків — характер його книжки наскрізь теоретичний. Але роблять їх різні демократичні партії Латинської Америки. Вони боронять комунізм проти дискримінації та репресій, уважаючи, що рівність шансів, рівноправність то повноправність комуністичної партії є теоретичною передумовою, щоб доказати її недемократичний характер, щоб доказати, що народні маси таки справді не хочуть комуністичного устрою. Подібно як право відокремлення совєтських республік має служити як доказ, що коли жадна республіка не користується тим правом, то виходить, що не-російські народи „на всіх язиках всі мовчать, бо благоденствують". Але коли право відокремлення практично нездійсненне під тотальним режимом, не загрожує цілості імперії, годі те саме сказати про повноправність комуністичної партії, яка вміє надуживати демократичних вольностей на те, щоб покінчити з ними. Тобто такий доказ недемократичности комунізму (а хіба ж немає інших?) надто ризиковний і тим самим дорогий — так що не виплатиться шкіра за виправу.

Той спротив проти поборювання комунізму на ширшу скалю, в ім'я суперлеґалізму чи в ім'я зле зрозумілих тактичних міркувань, походить із справді демократичних кол — але часто дискретно підсилюється, унапрямлюється та капіталізується інфільтрованими елементами, які, хто знає, чи не оперують деколи на протилежному бігуні: вояк... воюючого протикомунізму. Наприклад, у 1960 або 1961-му році появився був в Арґентині проєкт закону про охорону демократії від комунізму з деякими постановами, що зовсім непотрібно порушували елементарні принципи правової, так що не мали виглядів пройти через Конґрес. На перший погляд здавалося, що причиною цього є загоністі антикомуністи, які хотіли переліцитувати самого МекКарті — але невідомо, чи не переборщили вони у сакраментах під впливом якогось інфільтрованого дорадника. Цитований звіт Спеціяльної Дорадчої Комісії перестерігає проти такого роду переборщень (спонтанних, не згадуючи про небезпеку впливу інфільтрованих елементів), які проявляються у двох формах т. зв. меккартизму та „осіб і установ, що роблять „професію" з протикомуністичних почувань та акцій". Ці два елементи „в офіційній чи приватній площині, свідомо чи несвідомо, кидають фальшиве обвинувачення у комунізмі проти немилих їм осіб, груп чи навіть урядів, домагаючись гострої акції проти них", чим не лише допускаються кривди, але й роблять пропаганду комунізмові.

Зокрема серед латиноамериканських підприємців можна зустріти громадян, які не вагаються записувати на комуністичний рахунок таких — невигідних для них — інституцій, як робітничий синдикат чи збірний договір праці; і які вважають, що поліційних репресій проти комунізму вистачає для розв'язки соціяльного питання... Ці реакційні елементи кидають тінь на протикомуністичну акцію взагалі і дають ворогові претекст утотожнювати протикомунізм з реакцією, мобілізувати чесні демократичні кола для спротиву проти правної дискримінації комуністичної партії.

У висліді всіх цих труднощів висліди поборювання комунізму скромні — зокрема скромні, коли порівняти їх з обороною Західньої півкулі проти інфільтрації осі Берлін-Рим під час другої світової війни. „Коли йшло про аґентів Осі — стверджує цитований звіт — система безпеки проти субверсії діяла як слід, із задовільними наслідками. Запал, з яким поодинокі уряди приймали відповідні заходи і співпрацювали один із одним, дозволив успішно протиставитися наці-фашистівській акції на Західній півкулі".

„На жаль — читаємо далі в тому документі — ситуація була і є зовсім інакша, коли йде про поборювання підривної акції міжнародного (!) комунізму. Треба ствердити, що не осягнемо навіть приблизно подібних вислідів, як колись, і що совєтсько-китайська офензива могла розвиватися в деяких країнах без значних перепон".

„ДОБЛЕСНА АРМІЯ"

Недавно у В-ві „Берто" в Бонні, Західня Німеччина, вийшла книжка п. з. „Товариш ворог (Ґеноссе Файнд)" Автор її — Гендрік ван Берґ. Коли пишемо „автор", то треба тут дати пояснення.

Ван Берґ не написав цієї книжки, він її тільки впорядкував, написав до неї вступну статтю і пояснення. Саму ж книжку написали три юґославські червоні військові старшини: Меґмед Точкіч, Радівоє Йовановіч і Джордже Радашіч, на доручення Тіта у 1953-му році.

Ця книжка, яка подає великий матеріял про злочинства і звірства совєтських вояків над цивільним населенням, коли совєтська армія „визволяла" Юґославію від нацистської окупації, має свою дуже цікаву історію. Хоч її надруковано у 1953-му році в друкарні „Юґославія" (Беоґрад, вул. Воєводи Мішича 19) під назвою „Злочінства под плаштом соціялізма", вона ніколи не поступила в продаж і ввесь її наклад — 8 000 примірників — був скоро після її видрукування знищений. Якимось чудом урятувався тільки один примірник, і власне цей примірник став стрижнем книжки Ван Берґа.

Історія написання книжки така:

Коли в ході подій останньої світової війни совєтська армія підходила до кордонів Юґославії, на її терені, крім інших юґославських з'єднань, діяла сильна комуністична повстанська армія Тіта, яка в міру того, як німці залишали Юґославію, займала звільнені терени.

Тітовці радо привітали совєтську армію і радо їй допомагали, але на кожному кроці розчаровувалися, бо совєтське командування трактувало тітовців як паріїв, а вояки совєтської армії допускалися над цивільним населенням таких страшних злочинств, про які німцям і не снилося.

Очевидно це обурювало керівництво тітовської армії, і воно протестувало, але це нічого не помагало: большевики прийшли в Юґославію з тим, щоб зробити її своїм сателітом і зразу ж почали поводитись як у себе вдома.

Коли ж у ході дальших подій виявилося, що Юґославія не має наміру стати совєтським сателітом і між Москвою та Беоґрадом почалися непорозуміння, які довели потім до остаточного розриву, Тіто доручив зібрати і опублікувати матеріяли про злочинства совєтської армії.

У книжці вміщено численні удокументовані описи грабунків, убивств, насилувань жінок з наступним їх мордуванням у найбільш вирафінований спосіб і т. д.

У всіх випадках тих злочинств подано місце і час їх доконання, прізвища потерпілих, свідків, а також осіб, що списали ті випадки.

Коли вже книжка була видрукована, Сталін помер, і Тіто, сподіваючись на поліпшення відносин з СССР, доручив увесь наклад знищити. Повнені совєтською армією в Юґославії маємо свідоцтво ще й у книжці Владіміра Дедієва „Тіто" (Саймон-Шустер, Ню Йорк, 1953), а також у книжці Мілована Джіласа: „Розмови із Сталіним" (Гаркурт, Брейс енд Ворлд, Ню Йорк, 1962).

У своїй книжці Джілас подає, що лише в північно-східній частині Юґославії випадків насилувань жінок совєтськими вояками в тому часі було 121, з чого 111 випадків насилування з наступним замордуванням, і 1 204 випадки грабунку.

Отже, щодо правдивости матеріялів, наведених у книжці ван Берґа, не може бути ніяких сумнівів.

У книжці, знищеній тітовцями є така рефлексія: „Коли совєтська армія допускалася таких безчинств у союзній Юґославії, то як же гірше совєтські вояки поводилися в краях, що їх вони мали підставу вважати ворожими".

На цей страшний здогад автори книжки „Товариш ворог" (стор. 133) дають частково відповідь, вміщуючи свідчення юґославських полонених, що верталися додому з німецького полону. Вони стверджують, що по дорозі з Позену бачили, як 20 совєтських вояків ґвалтували жінку, а потім її застрілили. Вони свідчать, що у Німеччині голі трупи зґвалтованих жінок совєтські вояки часто вішали перед їх домами.

І хоч може ніколи не буде відома картина тих страшних злочинств совєтського вояцтва в Східній Німеччині до речі буде навести ще деякі свідчення у тій справі.

Польський письменник Юзеф Мацкевіч вмістив у паризькій „Культурі" за січень 1965 р. статтю п. н. „Німецький комплекс", в якій наводить він такі факти:

„В одному селі замордовано німецького селянина і задля жарту відрізано йому голову за те, що боронив свою жінку, яку ґвалтували 16 совєтських вояків. Такі речі були на порядку дня. Чому, однак, при тій нагоді прибито цвяхами до стіни і головою вниз 14-літнього хлопця, того ніхто не знав..."

Американський капелян, Френсіс Сампсон, оповідає, що в Нойбранденбруґу, зґвалтованих німецьких дівчат прив'язували до галузей дерев і потім розривали їх на частини. У Празі німецьких жінок роздягали догола і наказували прибирати звалища. Також зв'язували жінок колючим дротом і кидали в ріку, а їх дітей топили в міських водних резервуарах відпихаючи їх дрючками від берега.

Священик Карл Зайферт оповідає, що 20-го травня 1945 року, стоячи на березі Ельби, він бачив таку картину: рікою плила дерев'яна дараба, до якої довгими цвяхами була прибита за руки й ноги ціла німецька родина з кількома дітьми.

Про всі ці речі треба пам'ятати завжди, і ван Берґ зробив добре діло, опублікувавши свою книжку.

(абв.)

Олекса Грищенко

МОЇ ЗУСТРІЧІ Й РОЗМОВИ
З ФРАНЦУЗЬКИМИ МИСТЦЯМИ

(XVI)

Поль Розенберґ! Особа цього маршана мені пам'ятна. Під час моєї виставки в ґалерії Персьє (ріг вул. де ля Боесі) секретар тієї ґалерії Мендес-Франс показав мені під великим секретом 20 картин Монтічеллі, розкладених на підлозі одна побіч одної, наче килим. Образи Монтічеллі пішли тоді в моду і їх почав скуповувати за гарні гроші Жорж Бернгейм. Власник ґалерії Персьє для певности закликав П. Розенберґа, як експерта і знавця „Монтічеллів", щоб почути його думку. Розенберґ мав свою ґалерію модерних мистців при вулиці Бонн ч. 1. Я бачив у нього великі композиції Леже, Дельоне і інших, а в своєму бюлетені він зрепродукував одну з моїх кубістичних речей.

Отож, Мендес-Франс погрозив мені пальцем, мовляв „нікому ні слова", і за хвилину з'явився сам експерт. Недовго він розглядав тих „Монтічеллів", зиркнув і закричав, піднявши руку до стелі: „Ту сон фо!" — всі вони фальшиві! І знаєте чому? Тому, що всі намальовані з надто гарним рисунком, якого мистець не мав!" На це Левель сумно похитав головою і сказав: „Це мене не дивує, всі 20 пано прийшли з Марсилії..." А Марсилія „славилася" своїми фальшівниками.

Три десятки років пізніше, під час моєї ретроспективної виставки в Українському Інституті в Нью-Йорку, ми з дружиною заглянули в ґалерію Розенберґа побіч Інституту. В кабінеті в фотелі сидів справжній скелет-мумія — сам Поль Розенберґ. Чи пізнав мене він, який колись так самопевно забракував у ґалерії Персіє всіх „Монтічеллів"?

Від дирекції музею в Біоті ми довідались, що Леже за свого життя хотів улаштувати в тому містечку парк для дітей і оздобити його своїми химерними скульптурами, завбільшки три метри. Бідна мерія містечка на це не погодилася. Леже зірвав справу і незабаром купив землю — цілий горбгору за 2 кілометри від Біоту. Це було в 1955 р., а за два тижні після того він помер. Помер повний проєктів і гоноровитих плянів. Горе і лихо для жінки, проте сам мистець не розчарувався б, побачивши все те, що його дружина зробила на славу свого визначного чоловіка.

* * *

Якось на початку 50-их рр. зайшов я випадково в ґалерію Маґ при вул. Теґеран. Піднявся на перший поверх. Ні душі. Аж бачу, по залі поважно походжає Фернан Леже.

Відразу пізнали один одного. Він був такий самий, у блюзі того самого крою і барви, та сама чорна краватка, той самий веселий погляд безжурних, добрих очей. Але колос 20-их років осівся. Було від чого! Я нагадав славні дні славного Сальону, де я пізнав великого француза перед його композицією. І хотілося йому сказати його мовою слова Івана Франка: „Не забудь юних днів, юних днів, днів весни..."

Леже належав до так званих „лівих кіл" Франції, подібно, як і його сучасники Матіс і Пікассо, Кокетуючи їх, совєтські мистецькі кола добилися виставки Леже в Москві, звідки вона мала бути перевезена і до інших міст, також Києва. Проте, виставка випала саме під час виступів урядових кіл проти нового мистецтва навесні цього року. Для них модерне, пробоєве мистецтво Леже видалося надто нестравним, і його спішно запакували назад у скрині й відставили назад до Франції, не дозволивши показати в інших містах.

ПОЛЬ СІНЬЯК
(Paul Signac — 1863-1935)

Книжку Поля Сіньяка „Від Делякруа до неоімпресіонізму" я читав ще в Москві у 1918 р., коли професорував у „Государственных мастерских" і писав та готував до друку підручник малярства про композицію, конструкцію, фактуру, фарби і т.д. Книжка Сіньяка була добре написана, з численними витягами з „Журналу" Делякруа, з книжок учених фізиків. Це було, так би мовити, євангеліє пуентилістів: Сейра, Г. Е. Крос, Сіньяк, Люс. Сейра, за образи якого американці платили скажені гроші, був цілком клясиком, не зважаючи на свою техніку малювання мініятюрними квадратиками і свій ясний, немузейний кольорит. Його композиції, незвичайно зрівноважені і міцно побудовані, ховали в собі силу і ритм старовинних майстрів.

Сіньяк мав більше темпераменту і менше хисту, ніж його побратим Сейра. Ватажок неоімпресіоністів усе своє життя був закоханий у морській воді, морському повітрі, блідопрозорому синьому небі з оптимістичними білими хмарками. Порт — це був найулюбленіший сюжет його акварель і олій: Бретань, Нормандія, південь Франції з Блакитним побережжям, через Венецію аж до Константинополя! Йому щастило в бистрому рисунку кольоровим олівцем, у веселих і свіжих фарбах: блакитних, блідо-зелених, рожево-помаранчевих. Коли Сіньяк працював просто з натури, його пензель вільно розливав водяні фабри на папері широкими плямами, без будь-якої системи теоретика.

У 1884 р. Сіньяк заснував Сальон Незалежних Мистців і до самої своєї смерти був незмінним його президентом.

Один колекціонер, Жорж Леві, людина незвичайно чемна, придбав мою картину з виставки в ґалерії Бінґа при вул. де ля Боесі і направив мене з чеком у банк Ґастона Леві. Всі залі банку, що звичайно стояли порожні, були густо завішані оліями Сіньяка, всі майже одного розміру на один метр. Усі, очевидно, були створені на основі етюдів з природи та акварель. Але техніка його олій була інша: тут майстер не вживав майже ніякого рисунку ні контурів. Тонко накладені фарби від краю до краю полотна, тим самим методичним мазком квадратика. Тут були намальовані ті самі порти, що й на акварелях. Тепер усі ці декоративні композиції пуентиліста розпорошились по світу і вартують великі гроші.

ЗУСТРІЧ З ПОЕТОМ ОЛЕКСАНДРОМ НЕПРИЦЬКИМ-ГРАНОВСЬКИМ

„Вельмишановна Авдиторіє! Сьогодні не зовсім звичайний вечір — тут зібралися люди зі спорідненими уподобаннями щодо „красного" слова, до красного письменства, так зветься в нашій мові література, а з нею й поезія". З таким зверненням відкрила перший літературний вечір Українського Культурно-Мистецького Клюбу в Твін Ситі пані Олександра Костюк. Вечір був присвячений творам поета Ол. Неприцького-Грановського і відбувся 30 травня 1963 р.

50 років тому Ол. Грановський прибув до Америки молодим поетом, революціонером, рятуючись від царської російської жандармерії, саме перед 1-ою світовою війною. Народився в Бережцях на Волині. Ще бувши гімназистом і мавши 14 років, почав писати невеличкі поезії, що було частим явищем серед юнацтва того покоління. Клясична гімназія давала достатні знання з літератури, в повітрі носилися революційні ідеї, з рук до рук ходили в рукописах заборонені твори кращих поетів і публіцистів, з Заходу перепачковували революційну літературу, а молодь допомогала розповсюджувати її, отже й читала . . . все це сприяло, що молодий Грановський, як і його сучасник М. Т. Рильський і інші стали пробувати свої сили пером. В Києві юнак потрапив у активне коло кращих, добре освічених патріотів-українців, що уважно ставилися до молоді. Зокрема Олена Пчілка заохочувала Грановського продовжувати писати. Творчість його оформилася в збірочках: „Акорди" і „Пелюстки надій". Обставини склалися так, що молодий письменник мусів емігрувати і вибрав собі Америку, що було модним в той час. Прибувши до Америки, Грановський мусів заробляти на життя тяжкою працею, заощадив гроші, пішов до університету і вибрав собі шлях природознавця — поплатний для матеріяльного забезпечення родини і близький до природи, любов до якої він передає у своїх творах. Природничі науки захоплюють Грановського і після довгої, наполегливої праці, він стає знаним ентомологом. Література ж лишається його гарячою мрією і цариною душевного відпочинку.

Неспокійна натура і патріотичні настрої спонукають його включитися в громадсько-політичне життя еміграції. Тут він і стає в число енергійних організаторів цього життя, бере участь в організації допомоги на рідні землі, на Карпатську Україну, їздить до Европи, бачиться з визначними діячами і політиками. Все це мимоволі відбивається в його творчості. Всі ми знаємо його як науковця, як громадсько-політичного діяча, а тепер познайомимося як і з письменником.

В Америці видано 6-ть томів його поезій. Поема „На руїнах замку" готується до друку. Переглядаючи його творчість і злегка аналізуючи, ми бачимо, що автор добре обізнаний з теорією й історією української літератури, має великий лексичний запас, володіє клясичною метрикою вірша і вживає „модерности" в міру не на шкоду ясності думки твору і розумінню його. Основні напрямні його творчости це любов до природи, до Батьківщини і до рідного народу, любов до людини і захоплення технічним прогресом. Ритм його переважно бурхливий. Загальний настрій оптимістичний, пробоєвий, патріотичний. В цілому його можна схарактеризувати, як поета — інтектуаліста. Не мале місці в його поезіях займають релігійні теми, хоч найбільше місце посідає персональна поезія. Більші віршовані твори — як от „Пробудження", „Нездійснена мета" й ін., це скорше публіцистика убрана в форму вірша для полегшення сприйняття. Цілком окреме місце мають дотепні і лаконічні епіграми. Окремі твори були прочитані на вечорі членами клюбу паннями: Валентиною Єрмоленко, Олександрою Костюк, Катериною Гуцал, Ольгою Остапчук і паном Сергієм Єрмоленко, а також молодими членами Секції Виразного Читання: Юрієм Каркоцем, панною Г. Миронюк, і Тарасом Михалевичем, а також самим автором.

Присутніх було понад 50 осіб, що із захопленням сприймали всі прочитані твори. Для багатьох було новинкою чути такі поезії професора Ол. Грановського, знаючи його лише з суспільно-громадського боку, часом досить прямого і гострого на відповідь, незнаючи скільки любови криється в його серці, яку він викладає на папері в часи свого дозвілля.

Вечір пройшов з великим успіхом і закінчився веселою гутіркою за часм, на якій була присутня і дружина професора Грановського. Пані В. Єрмоленко прочитала вірш „Дружина", спеціяльно присвячений їй проф. Ол. Грановським.

Валентина Єрмоленко

„Рідна Школа" Північної Філядельфії закінчила шкільний рік

Ще в 1959 році за старанням УККА та Шкільного Відділу делегація у складі: д-ра В. Галана, д-ра Ю. Мачука та великого ентузіяста українознавчих шкіл, інж. Ст. Процика, особисто відвідала Шкільну Раду у Філядельфії, де одержала дозвіл на користування однією школою для суботнього навчання українознавства.

Вибрано публічну школу при Еввю Ліндлей, та вже після дворічного льокаторства ми змушені були покинути „гостинне" місце і перейти у 1962-63 р. до приміщення Кук Джуньйор Гай Скул. До нашої розпорядимости віддано 10 просторих кляс, приміщення для вчителів, рекреаційну залю та гарне подвір'я.

На початку шкільного року (15 вересня) ми мали записаних — 134 учнів. До праці зголосилось — 11 фахових учителів „старої войни", в тому були вже і молоді вихованці тутешніх шкіл.

За програмою і рівнем знання учнів в школі зорганізовано 10 кляс. Від першої до четвертої кляси назначені керівники всеціло відповідали за навчання і виховання своєї групи. Вищі кляси, крім своїх опікунів, мали вчителів для окремих предметів.

На педагогічних нарадах вирішено виготовити плян праці. До того додано цілорічний плян виховних імпрез (Листопадові, Шевченківські Роковини, 22 Січня та нагідні розривкові для учнів).

В дружній та сердечній атмосфері проходила праця всіх учителів. Кожний старався дати учням максимум знання на своїй лекції, вщеплюючи любов і пошану до української мови, культури, історії.

Просторі кляси, спортова площа, зустріч зі знайомими учнями на павзах, всі це добре впливало, і під кінець 1-го півріччя, ми мали — 172 учнів.

Під кінець шкільного року створено редакційну комісію з учнів і заплановано видавати місячний журнал „Голос школяра". — При школі діє Батьківський Комітет на чолі з панею С. Сум. Спонзорство і адміністрування цілої школи зразково веде Комітет Т-ва „Рідна Школа", очолюваний інж. Ст. Процином. Він є рівночасно зв'язковим між дирекцією тижневої Гай Скул та її комітетом, який висунув пропозицію співпраці двох шкіл з метою організування спільних імпрез, як один з засобів культурного виховання молоді. В допомозі, голові не відстають і члени Комітету. Постійним опікуном кожної суботи являється мгр. Б. Артинишин, що совісно допильновує належностей та зобов'язань батьків. Постійним „гостем", перед наукою, буває інж. І. Куземський, котрий дбайливо стежить за учнівськими ощадностями. Не дармують і інші батьки, що на час коляди з групами школярів і своїх дітей провадять збірку. Ту акцію жертвенно рік-річно організує і веде інж. О. Мартинович.

Всім їм, як і другим неназваним — та цілому вчительству сердечна подяка.

На маргінесі річного звітування не можемо поминути шляхетного жесту зі сторони учнів. Саме вони в місяці березні повели масову збірку на побудову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, а суму 47.95 долярів чеком переслали до Комітету в Ню Йорку.

У висліді навчального процесу ми мали при кінці шкільного року, 8-го червня, 57 учнів з оцінкою — дуже доброю, 57 — доброю, 36 — достатнього, в числі 19 учнів неклясифікованих в тому, число учнів, що не вспівали з одного чи більше предметів і мають „поправку" на літо. Пересічне відвідування школи — 80,9%.

В наступному шкільному році 1963-64 буде відкрита XI-та кляса. — Треба згадати, що школа є зареєстрована в Шкільній Раді у Ню Йорку і підлягає її зарядженням.

Дирекція школи

Успіхи в науці Марти Савчаківни з Клівленду

Дуже приємно відмітити, що цього року в школі українознавства Т-ва „Рідна Школа" в Клівленді на перше місце своїми здібностями й пильністю в науці вибилася Марта Савчаківна, учениця 12-ої кляси католицької дівочої гімназії Лурдс Академі, донечка б. адвоката д-ра Михайла та п-ні Орисі зі Ставничих Савчаків. А саме в дні 11-го травня 1963 року вона, скінчивши 11-ту клясу школи українознавства, чи то 8 кляс і 3-літній вищий курс українознавства „Рідної Школи", витримала іспит дозрілости перед Іспитовою Комісією з номінації Шкільної Ради в Ню Йорку, складеною з директора проф. Івана Бурди, як предсідника та 3 членів: о. проф. Павла Шиманського, проф. Григора Голембйовського, проф. Володимира Смаль-Стоцького і проф. Романа Чучкевича. У висліді склала рідношкільну матуру — з відзначенням.

Марта Савчаківна

Рівночасно була вона цілу низку років ученицею Українського Музичного Інституту, що його клівлендський Відділ очолює проф. Ірина Винницька, і під твердою рукою проф. Дарії Микитової з Лорейну покінчила вищий курс науки гри на фортепіяні та в присутності проф. Дарії Карановичевої, як представниці Централі УМІ з Ню Йорку, здала в дні 19-го червня 1963 року попис на фортепіяні також — із відзначенням.

Треба згадати, що Марта Савчаківна має акомпаніяторські здібності, у зв'язку з цим часто бувала потрібна при фортепіяновім супроводі ученицям кляси скрипки УМІ проф. Мирона Шияна.

Визначаючися, крім того, виразним і небуденним малярським хистом, не могла досі — на жаль — наслідком навалу обов'язків розвинути цього хисту в якійсь місцевій мистецькій школі.

При цій згадці треба врешті відмітити, що Марта Савчаківна є містокурінною в дівочому курені Пласту. Від наймолодших літ її життя не було такої видатнішої імпрези „Рідної Школи", Пласту, чи інших установ, де вона не виступала би з декламацією, рецитацією, чи як фортепіянова супровідниця.

І. С.

Доповідь Л. Полтави в Боффало

В неділю, 21-го квітня ц.р. завітав до Боффало, Н. Й., наш відомий поет, головний редактор „Крилатих" — Леонід Полтава. На прохання Управи Відділу СУМА, Булави та Батьківського Комітету, Л. Полтава погодився виголосити доповідь на тему „Українська література, як засіб національного виховання". Доповідь відбулася в будинку Організацій Визвольного Фронту.

Вечір відкрив референт преси і інформації Управи Осередку М. Палцан, вітаючи присутніх та представляючи їм прелеґента.

У своїй доповіді прелеґент подав характеристику розвитку української літератури, пригадуючи при цьому видатніших її творців у всіх періодах нашої історії, від княжої доби починаючи, а сучасною кінчаючи.

„Нам ніколи не вільно забувати про те, — говорив доповідач, — що найбільш жорстоких, болючих, нищівних ударів зазнала українська національна література на шляху свого розвитку збоку північно-східнього варвара — Московщини. Чи то були царі Петро І, Катерина II, чи червоні диктатори в особах Леніна, Сталіна та Хрущова — намагання московського центру знищити українську національну літературу завжди були незмінні... Богом посланого нам безсмертного Т. Шевченка московський цар покарав 10-літнім засланням тільки за те, що він писав правду про злощасну долю нашого народу під російським царським режимом. Московсько-большевицькі диктатори карали людину за одну букву „Г" довголітньою тюрмою, засланням на Сибір, а то й смертю"..

Для ілюстрації Л. Полтава навів один приклад із совєтського пресового органу, видаваного українською мовою, в якому був недавно напад на особу д-ра Д. Донцова. В тому органі, між іншим, написано: „Ми не боїмося донцовимх і ін..." Наш народ в Україні — сказав доповідач — читає пресу, але розуміє її посвосму. Тож, коли большевики кажуть, що вони „донцових" не бояться, то треба розуміти навпаки, бо д-р Д. Донцов є велетнем нашого часу.

Відзначаючи заслуги творців нашої національної літератури і науки за кордоном, доповідач підкреслив: „Хоч в еміграційних умовинах дуже важко працювати, все ж таки ми маємо в цьому відношенні великі здобутки. Українські науковці написали чимало вартісних праць, які придадуться нашій нації по її звільненні від російсько-большевицької тиранії.

Розповідаючи про щораз більше заінтересування українською літературою представниками західнього світу, Л. Полтава вказав на конкретні факти перекладів наших творів на англійську мову Вероою Річ і на французьку мову проф. Марісою Шеррер.

Обговорюючи проблему національного виховання нашої молоді, прелеґент радив батькам, щоб вони приділяли більше уваги читанню нашої літератури їхніми дітьми. Треба заохочувати молодь до читання корисної літератури, викликати в молоді любов до свого рідного.

М. П-ан

Короткі вістки

● **Італійський кіно-продуцент Діно де Лаврентіс** плянує накрутити фільм „Адам і Ева" на тлі переказів Старого Завіту. Акція має охоплювати Рай, Адама й Еву, Каїна і Авеля, Ноя і його ковчег та великий потоп, Вавилонську вежу, Авраама й Ісаака і т. п. сцени. Накручування того фільму триватиме один рік і коштуватиме „тільки" 20 мільйонів долярів. Найбільшу трудність спричиняє роля Еви, до якої годі знайти відповідну акторку.

● **Британський уряд** заявив, що коли дружина А. Р. Філбі, колишнього британського дипломата й одночасно совєтського шпигуна, хоче переїхати до свого чоловіка до Москви, то з британського боку вона не матиме в цьому перешкод. Пані Філбі вернулась до Лондону 15 травня ц. р. з Бейруту в Ливані, де її чоловік був кореспондентом англійських газет і звідкіля він безслідно зник. Аж тепер совєтські газети повідомили, що він виринув в Москві, дістав там азиль і совєтське громадянство.

● **До Гонґ Конґу** прибув з комуністичного Китаю Ловелл Скіннер, колишній американський вояк у Корейській війні, який після її закінчення 10 років тому разом з 20-ма іншими американцями та одним англійцем заявили, що хочуть залишитись в комуністичному Китаї. З того часу вже 11 американських перевертнів і той англієць вже вернулись, розчарувавшись в комуністичному раю. Скіннер одружився в 1956 році з китайкою, але тепер залишив її, щоб ніби „потім" якось стягнути її.

● **Анастас Мікоян**, совєтський віце-прем'єр, пішов знову до шпиталю, захворівши поновно на печінку і нирки. Першу атаку дістав у квітні ц. р., коли виїхав назустріч своєму „приятелеві" Фіделеві Кастрові до Мурманська. Тоді кілька тижнів перебув у шпиталі. 20 липня був на індійській виставі в Москві і закордонні кореспонденти звернули увагу на його поганий вигляд.

Проф. Яр. Рудницький з'ясовує справу канадійської двомовности

Вінніпеґ. — В довшому інтерв'ю з місцевою англомовною пресою в дні 23 липня ц. р. „Вінніпеґ Фрі Пресс" та „Вінніпеґ Трібюне" професор Яр. Рудницький подав декілька заввяг в справі канадійського бікультуризму й двомовности з нагоди свого призначення до Королівської Комісії Канади в Оттаві. Він торкнувся м. ін. основного питання, від якого залежить розв'язка багатьох інших проблем, а саме дефініції понять „двомовности" й „бікультуризму". Що таке двомовність (білінгвізм)? На думку нашого вченого (згідно з заподанням „Вінніпеґ Фрі Прес" — це „творча симбіоза двох мов у контакті між собою". Коли ж іде про „бікультуризм", то проф. Рудницький подав таку його дефініцію: „співіснування двох культур в тому самому середовищі у творчому контакті" („Вінніпеґ Трібюн" ч. 176/1963). На думку проф. Рудницького успіх Королівської Комісії багато залежатиме від спільности її рішень та з'ясування основних проблем. З окремим натиском він підкреслив справу існування мовно-культурної мозаїки Канади — вартостей, які слід зберігати й культивувати далі, тим більше, що вони „даром" дані й творять „важливий аспект канадійської сцени". Як довідуємося Королівська Комісія для справ Бікультуризму й Двомовности почне діяти в Оттаві в найближчому часі.

Відзначення молодого адепта сцени

На сторінках нашої преси читаємо часто про успіхи нашої молодої ґенерації на полі музики, співу, хореографії. Знаємо цілу плеяду наших студентів, дівчат і хлопців, що тут на американському континенті зуміли не тільки виявити свої вроджені таланти, але також розвинути їх і удосконалити. Не диво, що багато нашої молоді має змогу одержати не тільки признання серед американського загалу, але також діставати матеріяльну допомогу для продовжування студій і поглиблення знань із окремих ділянок мистецтва.

Таким з черги вирізненим молодим українцем, народженим на цьому континенті, є Данило Мирон Блащук, син Мирона і Ліліяни Блащуків із Стемфорду, Конн. Малий Мирон скінчив середню освіту в публічному гайскулі із відзначенням і, маючи охоту посвятитись сцені, записався до коледжу на Театральний Відділ у Бостоні. Тут він зразу показався талановитим адептом сцени і завдяки своїй наполегливості і пильності звернув на себе увагу компетентних чинників. Після року праці в ділянці театрального мистецтва управи коледжу признала нашому Миронові повну стипендію в департаменті театрального мистецтва і признала нагороду з рамені Комісії для розвою театрального мистецтва при цьому коледжі.

Данило Мирон Блащук

Треба сподіватись, що Мирон Блащук матиме повну нагоду ще краще розвинути свій артистичний талант і, вдосконаливши його, заблистіти вкоротці, як наш майбутній театральний адепт сцени, яких на сьогодні так мало знаємо.

Треба відмітити, що бабця Мирона — це відома аматорка сцени, його дідусь активний член Українського Клюбу, родичі свідомі українці і ревні парохіяни, усі від літ члени Відділу 350 У. Н. Союзу.

М. Б.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ХРОНІКА УВАН

Наукові конференції в травні 1963 року

18 травня 1963 року — засідання Філософічної секції УВАН у США. Доповідь д-ра Івана Фізера: „Проблема об'єктивної краси в совєтській дискусії".

19 травня 1963 року — засідання Секції Античної Історії. Доповідь проф. Юрія Перхоровича: „Забуті джерела до нашої праісторії".

26 травня 1963 року — засідання Природничого Відділу. Доповідь проф. Н. Осадчої - Яната: „Історія вживання лікарських рослин на Україні".

Виставка картин Петра Холодного (молодшого)

Протягом травня у великій залі Академії відбувалась виставка картин мистця Петра Холодного (молодшого), яка притягала велику кількість відвідувачів — українців і американців. Відкриття виставки було 4 травня 1963 року за такою програмою: Вступне слово — проф. О. Архімович, президент УВАН у США; доповідь Євгена Блакитного — „Сучасна доба і творчість Петра Холодного (молодшого)".

Концерт двох поколінь

5 травня 1963 року відбувся концерт двох поколінь, що його організував проф. Вадим Кіпа. Він же сказав вступне слово і давав пояснення. Участь у концерті взяли: Юрій Савченко, Юрко Савицький, Філіс Фалета, Ірина Кіпа, Олександер Недількo, Володимир Лисняк, Ізабелла Фоменко, Яро Мегасюк і Вадим Кіпа. Прибуток з концерту призначено на сплату боргу за будинок Академії.

Український Оперний Ансамбль допомагає сплатити борг за будинок

Заходами Українського Оперного Ансамблю під керівництвом д-ра Ігоря Соневицького та при співпраці з Фундацією УВАН у США відбулись Лисенківські вечори, на яких було виставлено оперу „Ноктюрн" в Джерзі Сиіті 28 квітня і в Нью-Гейвен 19 травня 1963 року. Прибуток з вистав призначено на фонд будинку Академії. В опері „Ноктюрн" взяли участь: Х. Боднар, О. Замята, Х. Карпевич, О. Кириченко, Г. Клим, П. Шуган, Я. Шуган. В концертовій частині виступали артисти М. Кокольська (Дж. Сиіті) та Л. Рейнарович (Ню Гейвен). Акомпаніятором був д-р І. Соневицький. Вступну доповідь виголосили І. Косач-Борисова (Джерзі Сиіті) та д-р З. Лисько (Ню Гейвен).

Музей - Архів УВАН у США

В травні до Музею-Архіву надійшло 103 книжки, з яких: 24 — від видавництв, 19 від авторів, 50 — пожертва окремих осіб, 10 — придбано. Надійшло 619 примірників періодичних видань і 20 одиниць ілюстративного матеріялу (6 фотографій і 14 друкованих мистецьких карток та ілюстрованих мистецьких каталогів). Одержано писанки від Л. Грицак і Т. Іванівської; рукописи і машинописні копії статтей від М. Галія (7 статтей М. Грушевського; чернетку віршованого лібрето від Л. Полтави; машинопис статтей від Л. Биковського; лист В. Доманицького від Л. Грицак; 10 машинописів спогадів І. Калиновича. Також матеріяли: Е. Андрієвська, О. Архімович, І. Білий, Б. Винар, Л. Винар, С. Гаєвська, В. Гординський, Д. Гуменна, Г. Домашовець, Д. Донцов, Л. Дражевська, М. Заклинський, В. Знаєнко, Т. Іваницька, Л. Івченко, І. Коровицький, Я. Курдидик, Г. Лужницький, Є. Маланюк, Т. Мацьків, П. Мегик, М. Островерха, Б. Пачовський, М. Пежанський, О. Перхорович, М. Понеділок, О. Рішай, Я. Рудницький, Г. Рябокінь, М. Томоруґ, В. Федорончук, Г. Черінь, Л. Чикаленко, М. Шлемкевич, А. Юзенів, Богословський Науково-Дослідчий Інститут (Бавнд-Брук), Видавництво „Булава" (Ню Йорк), Інститут для Вивчення СССР (Мюнхен), Книгоспілка, Представництво УН-Ради (Ню Йорк), „Український Голос", „Українські Вісті", Об'єднання Українських Педагогів (Канада), Український гурток в Ратґерс-Університеті. Всього в травні надійшло 856 одиниць різних матеріялів.

До літературного фонду Т. Осьмачки поступила від Б. Гошовського машинописна копія неопублікованого вірша Осьмачки „В таборі" і програмка літературного вечора в Торонто в 1950 році. Р. Терлецький зголосив до Музею про книжку поезій „Скитські вогні", яку вже сфільмовано і повернуто власникові.

Описано книжок з бібліотеки М. Кураха та тих, що були надіслані до Музею — 403 примірники. У Відділі Мистецтв закінчено систематизацію колекції Г. Вернадського, систематизовано і заінвентаризовано колекцію діяпозитивів І. Дубинця (80 примірн.). Перевірено і заінвентаризовано колекцію оригінальних рисунків Ю. Павловича (37). З загальних бібліотечних фондів виділено 125 книжок з археології та мистецтва і систематизовано їх.

Президія УВАН у США затвердила як нештатних співробітників Музею для роботи з книжковими колекціями О. В. Гудзовську і для завідування Відділом Археології та мистецтв Музею УВАН у США — Т. О. Іванівську.

Фінансові надходження до Академії в травні 1963 р.

Відділ Українського Конґресового Комітету у Рочестері для подання допомоги українським науковим установам, організував концертовий комітет,заходами якого 18 травня відбувся концерт. З прибутків цього концерту надіслано пожертву на сплату боргу за будинок Академії — 300 долярів.

Від Українського Оперного Ансамблю, що дав дві вистави на користь фонду будинку Академії надійшло $ 106.50.

З концерту двох поколінь, що його організував проф. В. Кіпа, надійшло 61 дол.

Від М. ф. надійшла пожертва — 104 дол. Інж. М. Каплистий свою позичку Академії в сумі 100 дол. перевів на пожертву. С. Гаєвська (Йонкерс) пожертвувала 200 дол., з них 50 дол у фонд придбання Академією піяніно. Пастор Г. Домашовець, Гартфорд, вніс 25 дол. в рахунок зголошених 100 дол.

Пожертви по 25 дол.: д-р Р. Климкевич (Флоріда), І. Каменецький (Мт. Плезант, Міч.), І. Сельський (Лінбрук, Н. Й.), М. Іванчук (Ню Йорк), — замість квітів на могилу дружини Осипа Іванчука. По 20 дол.: д-р І. Базилевич (Говард, Р. І.), І. Подрігула (Клівленд), Г. Шимонович - Рудницька (Монтреаль).

Пожертви по 10 дол.: Центральний Комітет вшанування пам'яті С. Петлюри в Америці, І. Бакало (Ню Йорк), К. Архімович (Ню Йорк), Л. Биковський (Денвер), П. Біласюк (Бруклин), І. Гаєвський (Ню Йорк), І. Задорожний (Байон, Н. Дж.), Я. Зубаль (Дітройт), К. Косенко (Ню Йорк), А. Дерев'янко, С. Ласовський (Ню Йорк), М. Лисий (Гопкінс, Мін.), І. Коцур (Міч), М. Плешкан (Нюарк), і д-р С. Ріпецький (Ню Йорк) — замість квітів на могилу Маркіяна Терлецького; Український хор „Думка" (Н.Й.).

Пожертви по 5 дол.: через д-ра Р. Навроцького, Філядельфія, замість квітів на могилу Ірини Пізюр, від І. і Б. Костюк, І. і Б. Гнатюк, І. і Л. Кушнір, О. і О. Михайлюк, Р. і М. Навроцькі,; замість квітів на могилу Маркіяна Терлецького — Д. Яновський (Мін.); І. Мирошниченко, В. Бойко (Балтимор), І. Панчук (Дітройт), Т. Сіюк (Філядельфія), В. Вовк (Ст. Пол, Мін.),; 4 дол. — С. Тимяк (Меплвуд, Н. Дж.); По 3 дол. — Денис Кміт (Мін.), і Василь Чайників (Мін), по 1 дол. — І. Гончаренко і М. Троян.

Надходження до окремих фондів Академії

До фонду придбання піяніно, крім пожертви в сумі 50 дол. від С. Гаєвської, пожертви склали: 20 дол — проф. М. Зайцев, 15 дол — М. Радолицький (Ню Йорк), по 10 дол. — О. Животко, Ю. Нещадименко, В. Новотний, В. Міяковський, М. Савицький, А. Ситникова; по 5 дол. — Я. Клим, Ірина Рудик, О. Самойлович; по 3 дол. — О. Ґудзовська, Ю. Лавріненко.

До фонду М. Ветухова на видання Збірника його пам'яті: 20 дол. — д-р Базар (Торонто), 10 дол. — Д. Кузик (Трентон), по 5 дол. — І. Бакало, М. Пежанський, А. Слободян, С. Чалишев.

До фонду Т. Осьмачки — С. Чалишев — 5 дол.

До фонду видання „Історичного Збірника": по 25 дол. — В. П. Тимошенко (Пало Алто), І. Коропецький (Нотр Дам, Інд.), В. Голубничий (Ню Йорк), В. Кедровський (Вашінґтон); 15 дол. — В. Знаєнко, Н. Й.

Управа УВАН у США глибоко вдячна усім жертводавцям за їх підтримку праці Академії. Управа закликає друзів української вільної науки жертвувати гроші на сплату боргу за будинок Академії і на різнобічну діяльність Академії.

ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДІ В АННПОЛІС, МД.

Під час своїх відвідин в Морській Академії ЗДА президент Кеннеді відвідав також музей цієї академії й оглянув між іншим репродукцію пам'ятника поляглим в Іво Шімі.

Д-р Вард помер внаслідку надмірної дози насонних порошків

Лондон. — Д-р Стіфен Вард, популярний в англійських аристократичних колах лікар та талановитий аматор-портретист, помер в суботу 3-го серпня ц. р., після того, як у середу минулого тижня заживнадмірну скількість насонних пігулок. Чотири лікарі намагались даремне врятувати життя Варда, який проте дістав був додатково до затруєння організму — запалення легенів. Вард помер так і не знаючи, що його визнали в суді винуватим за три точки з п'ятьох точок акту оскарження, що закидав йому користування з зарібків проституток, сприяння проституції і т. д. Справа Варда була тісно пов'язана з скандалом довкола особи військового міністра Джона Профумо, який зрікся свого становища, спричинивши затяжну політику кризу, внаслідок якої мало не впав уряд прем'єра Мекміллена. Д-р Вард жив подвійним життям: він був настільки талановитим і модним лікарем, що лікував і Винстона Черчила, та портретистом, що малював портрет княжни Маргарити і її чоловіка лорда Сновдена, обертався в найвищих колах, до своїх приятелів зараховував лорда Астора й інших. Однак водночас приставав з дівчатами легких обичаїв, а то й реєстрованими протитутками і підозрілими типами з підземного світу. Він був тим, що познайомив Кристину Кілер одночасно з військовим міністром Джоном Профумо, як і з совєтським морським атташе. Присуду у процесі проти Варда не проголошено і тепер уже не проголосять. Йому грозило по 7 років за кожну з трьох провин.

● **В Південно - Африканському Союзі великого** шуму наробили закиди опозиційної преси, що різні особи з військового міністерства дістали грубі хабарі від европейських продуцентів зброї, щоб та держава замовила в них достави. Міністер оборони Джеймс Фуше заявив, що відповідне слідство буде переведене не тільки на терені його міністерства, але й кількох европейських країнах, що їх фабрики зброї дістали південно-африканські замовлення.

● **Італійський президент Антоніо Сеґні** перевів наприкінці минулого тижня два дні в Західній Німеччині на офіційних відвідинах. Ділові розмови стосувались головно справ Спільного Господарського Ринку, членами якого є ці обидві держави.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 11-го СЕРПНЯ 1963 р.:

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 334, о год. 1-ій по пол. в УН-Домі при Вест 14-ій вул. — Управа.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в церковній залі. Просимо, щоб всі члени явилися і вирівняли свої вкладки, а також щоб старалися приєднувати нових членів до Т-ва і Союзу. — Управа.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Збори С-ва Рожд. Прес. Богородиці, Відд. 36, в 3-ій год. по пол. в церковній залі під ч. 305 Гудсон Еве. Проситься прийти на збори, а довжників вирівняти свої вкладки. — Управа.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Збірка місячних вкладок відбудеться зараз по співаній Службі Божій в церковній залі 2280 W. 7th. Проситься членів, щоб забрали свої чеки-дивіденди. —Управа..

П'ЯТНИЦЯ, 9-го СЕРПНЯ 1963 р.:

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 155 в год. 7-ій веч. в приміщенні Укр. Нар. Дому, 766 Стейт вул. Просимо всіх членів на збори. — М. Фединишин, секр.

СУБОТА, 10-го СЕРПНЯ 1963 р.:

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори Т-ва „Мир", Відд. 324, о 7-ій год. веч. Просимо прибути і вирівняти членські вкладки. — І. Струк, секр.

ШИКАГО, Середній Південь. Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 220 о год. 7:30 веч. в парохіяльній залі при 4952 Полайна вул. Вкладки проситься вплачувати на місячних зборах, або на руки теперішнього фін. секретаря І. Мелінишина, 5842 S. Talman Street, Chicago 29, Ill. — М. Харів, предс., І. Мелінишин, фін. секр.

Посмертні згадки

МЕЛЯНІЯ ПИНДУС, членкиня Т-ва „Українська Січ" Відд. 39 УНСоюзу в Сиракюзах, Н. Й., померла дня 19-го липня 1963 р. по тяжкій і довгій хворобі, проживши 80 років життя. Покійна народилася в с. Настасові, Тернопільського повіту. До УНСоюзу вступила 1915 р. Полишила в жалобі дочки: Марію і Наталію та синів: Володимира і Михайла, а також ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 22. липня ц. р. з похоронного заведення до гр.-кат. церкви, а опісля на вічний спочинок на церковний цвинтар. Покійна до часу своєї слабости брала активну участь в громадському житті і тому над могилою прощав її від УНСоюзу і Українського Народного Дому — п. Іван Пігуляк. Відвідинами в лікарні, участю в похоронних обрядах, Службами Божими і квітами, віддали останню пошану Покійній — Рідня, Приятелі і Знайомі. Вічна Їй Пам'ять!

Управа Відділу

ВАСИЛЬ КРЕВНЮХ, член Т-ва Сокіл, 336 Відд. УНСоюзу в Клівленд, Огайо, помер по короткій недузі 27-го липня ц. р., проживши 69 років. Походив зі села Лани, пов. Львів, Україна. Полишив у смутку дружину Марію і 2 дочки Анну і Ольгу і 3 внуків. Похорон відбувся з похоронного заведення на цвинтар Бруклин Гайтс, при участі Родини, Приятелів та Членів Т-ва Сокіл. Вічна Йому Пам'ять!

Гр. Кісіль, секр.

ТАРЗАН, ч. 5080. Готові в дорогу.

TARZAN AND KELLY LISTENED SPECULATIVELY TO THE STRANGER "I--PIERRE BLANC- AM GOING INLAND-- TO FRENCH COLONY OF BATISTE--"

"THERE IS A NURSE AT THE HOSPITAL-- MY FIANCEE," HE BLUSHED. "IF I COULD--"

11-17-5080

JACK KELLY LAUGHED. "SURE, SURE, COME ALONG-- BUT HURRY WITH YOUR GEAR BECAUSE WE'RE READY TO LEAVE!"

Тарзан і Келлі слухали уважно чужинця. — „Я — Пір Бленк — іду в глибину країни, до французької колонії Батіста"...

„Тут в шпиталі є медична сестра — моя наречена, — зашарівся він. — Якби я міг..."

Джек Келлі засміявся. — „Авжеж, рушаймо разом! Але хутко з своїм приладдям, бо ми вже готові в дорогу.